

Literární směry - podrobný přehled do literatury

Jméno: Literární směry

Přidal(a): 132

LITERÁRNÍ SMĚRY

- [Renesance a humanismus \(14.-17. století\)](#)
- [Baroko \(2. pol. 16. století – 80. léta 18. století\)](#)
- [Klasicismus \(2. pol. 17. století– 18. století\)](#)
- [Osvícenství \(18. století\)](#)
- [Preromantismus \(od pol. 18. století\)](#)
- [Národní obrození \(70. léta 18. století – 50. léta 19. století\)](#)
- [Romantismus \(1. pol. 19. století\)](#)
- [Realismus a naturalismus \(2. pol. 19. století\)](#)
- [Česká lit. 2. poloviny 19. století](#)
- [Literární moderna \(konec 19. století – začátek 20. století\)](#)
- [Literatura 1. pol. 20. století](#)
- [Literatura 2. pol. 20. století](#)

RENESEANCE A HUMANISMUS (14.-17. stol):

Znaky:

Návrat k antické kultuře, poznání člověka a pozemského života, vynález knihtisku (Johannes Gutenberg), pocit sebevědomí jednotlivce, rozvoj literatury

Autoři:

Itálie:

- Dante Alighieri – Božská komedie
- Francesco Petrarca – Sonety Lauře

- Giovanni Boccaccio – Dekameron

Francie:

- Francois Villon – Malý testament, Velký testament
- Pierre de Ronsard – Milostné poezie

Španělsko:

- Lope de Vega – Ovčí pramen
- Miguel de Cervantes y Saavedra – Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha

Anglie:

- Geoffrey Chaucer – Canenburské povídky
- William Shakespeare – Julius Caesar, Zkrocení zlé ženy, Hamlet, Romeo a Julie

Česko:

- Jan Blahoslav – Filipika proti misomusům
- Bible kralická, Trojanská kronika

BAROKO (2. pol. 16. století – 80. léta 18. stol):

Znaky:

období třicetileté války – vzrůstá síla katolické církve, upřednostňuje se víra před rozumem, lidé věří v nadpozemský život

Autoři:

Anglie:

- John Milton – Ztracený ráj

Španělsko:

- Torquato Tasso – Osvobozený Jeruzalém

Německo:

- Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen – Dobrodružný Simplicius, Simplicissimus

Česko:

- Bedřich Bridel – Stůl Páně
- Bohuslav Balbín – Epitome rerum Bohem
- Adam Václav Michna z Otradovic
- Jan Ámos Komenský – O poezii české, Poklady jazyka českého, Didactica magna

KLASICISMUS (2. pol. 17. století – 18. stol.):

Znaky:

Jednoduché principy a pevný řád, rozumová kázeň, krása je v pravdě a obrazu přírody, kolébkou klasicismu je Francie, antické vzory

Autoři:

Francie:

- Pierre Corneille – Cid
- Molière – Lakomec, Tartuffe, Don Juan, Zdravý nemocný
- Jean Racine – Faidra
- Jean de La Fontaine – 12 knih bajek

Itálie:

- Carlo Goldoni – Poprask na laguně, Mirandolina

Rusko:

- Ivan A. Krylov – Ponaučení dcerkám

Německo:

- Friedrich Schiller – Óda na radost

OSVÍCENSTVÍ (18. stol.):

Znaky:

Navazuje na renesanci, důvěra v osvětlený život, spisovatelé byli zároveň vědci, historiky, publicisty, víra

v pokrok, rozum, kritika církve

Autoři:

Francie:

- Francois Voltaire – Candide
- Charles de Montesquieu – Perské listy
- Denis Diderot – Jeptiška

Anglie:

- Daniel Defoe – Robinson Crusoe
- Jonathan Swift – Gulliverovy cesty

Prusko:

- Immanuel Kant – Antropologie

PREROMANTISMUS (od pol. 18. st):

Znaky:

Přechod mezi klasicismem a romantismem, důraz na cit, odmítnutí konvencí, návrat k přírodě, vzor venkova, prostosti

Autoři:

Francie:

- Jean-Jacques Rousseau – Nová Heloisa, Emil
- Antoine Francois Prevost – Manon Lescaut

Německo: (literární hnutí Sturm und Drang – bouře a vzdor)

- Johann Gottfried Herder – Pojednání o původu řeči, Lidové písně
- Johann W. Goethe – Faust, Utrpení mladého Werthera
- Friedrich Schiller – Loupežníci

Rusko:

- Ivan A. Krylov – Bajky

Česko:

- Jan Kollár – Slávy dcera
- L. Čelakovský
- Josef Jungmann

NÁRODNÍ OBROZENÍ (70. léta 18.st – 50. léta 19.st.):

Znaky:

Vytváří se novodobý český národ, rozvoj kapitalistických vztahů, zájem o český jazyk, rozvoj divadla

Autoři:

Fáze obranná:

- Josef Dobrovský – Podrobná mluvnice češtiny
- Martin Pelcl – Nová kronika česká
- Václav Klicpera – Divotvorný klobouk

Fáze ofenzivní:

- Josef Jungmann – Slovník česko-německý, Slovesnost, Oldřich a Božena
- František Palacký – Dějiny národu českému

Vyvrcholení národního obrození:

- K. Tyl – Fidlovačka (aneb žádný hněv a žádná rvačka)
- J. Erben – Kytice
- V. Frič – Paměti
- H. Borovský - Obrazy z Rus
- Němcová – V zámku a v podzámčí

ROMANTISMUS (1. pol. 19. stol):

Znaky:

Důraz na cit a fantazii, rozpor mezi představou a skutečností, hrdina většinou výjimečný (vyděděnec, rozervanec, loupežník, bojovník za svobodu,...)

Autoři:

Německo:

- bratři Grimmové – německé lidové povídky
- Heinrich Heine – Kniha písní

Anglie:

- George G. Byron – Childe Haroldova pouť, Korzár, Don Juan
- Percy B. Shelley – Odpoutaný Prometheus
- Walter Scott – Ivanhoe
- Brontëová – Na větrné hůrce
- Victor Hugo – Chrám Matky Boží v Paříži
- Stendhal – Červený a černý

Itálie:

- Leopardi – Zpěvy

USA:

- Edgar Allan Poe – Jáma a kyvadlo

Rusko:

- Alexandr S. Puškin – Evžen Oněgin
- J. Lermontov – Démon

Česko:

- Karel H. Mácha – Máj, Cikáni, Marinka, Křivoklád

REALISMUS a NATURALISMUS (2. pol. 19. stol.)

Znaky realismu:

Pravdivý obraz skutečnosti, hrdina a děj se vyvíjí, kritika nedostatků ve společnosti, hovorová řeč, nářečí, archaismy

Znaky naturalismu:

směr blízký realismu, vychází z teorií o silné přírodní stránce člověka, o tzv. determinismu, tedy vlivu dědičnosti a prostředí, popírá se lidská vůle, výchova a svoboda, hrdinové z nejnižších vrstev

Autoři:

Francie:

- Honoré de Balzac – Lidská komedie, Otec Goriot, Lesk a bída kurtizán (realista)
- Gustave Flaubert – Paní Bovaryová (realista naturalista + romantista)
- Guy de Maupassant – Kulička (realista naturalista)
- Emile Zola – Tereza Raquinová (naturalista)

Anglie:

- Charles Dickens – Oliver Twist, Kronika Pickwickova klubu (realista)
- Thomas Hardy – Neblahý Juda (naturalista)

Rusko:

- Nikolaj V. Gogol – Revizor (romantista + realista)
- S. Turgeněv – Otcové a děti (kritický realista)
- Lev N. Tolstoj – Vojna a mír (realista)
- Fjodor M. Dostojevskij – Zločin a trest (realista)

Polsko:

- Sienkiewicz – Křižáci

Dánsko:

- Hans Ch. Andersen – Pohádky

USA:

- Mark Twain – Dobrodružství Toma Sawyera (realista)

ČESKÁ LIT. 2. POLOVINY 19. STOLETÍ:

Znaky:

volné zacházení s žánry a využití kontrastních prvků

Májovci:

- Jan Neruda – Hřbitovní kvítí, Povídky Malostranské
- Vítězslav Hálek – Večerní písně
- Karolína Světlá – Hubička, Frantina
- Jakub Arbes – Štrajchpudlíci

Ruchovci:

- Svatopluk Čech – Výlety pana Broučka
- Eliška Krásnohorská – Z máje žití
- Josef V. Sládek – Jiskry na moři

Lumírovci:

- Jaroslav Vrchlický – Dojmy a rozmary, Noc na Karlštejně
- Julius Zeyer – Vyšehrad, Radúz a Mahulena

Realismus v české próze a dramatu 80.-90.let 19. stol.

- Alois Jirásek – Staré pověsti české
- Karel V. Rais – Výminkáři
- Ladislav Stroupežnický – Naši furianti
- Mrštíkové – Maryša

LITERÁRNÍ MODERNA (konec 19. stol – začátek 20. stol.):

Impresionismus:

posílení lyričnosti a hudebnosti verše, intimní a přírodní poezie, náznaky, popisování emocí a nálad

Dekadence (úpadek):

pocity marnosti, nudy, prázdnoty, zklamání a beznaděje jednotlivce

Symbolismus:

rozvoj básnické obraznosti a důraz na hudebnost, což vedlo k nesrozumitelnosti a nepochopitelnosti jejich

náznačů, básník se snaží hlavně zapůsobit na úkor pochopení

Francie:

- Paul Verlaine – Moudrost (prokletý básník, symbolista)
- Charles Baudelaire – Květy zla (prokletý básník, symbolista)
- Arthur Rimbaud – Iluminace (prokletý básník, dekadent a symbolista)

Anglie:

- Oscar Wilde – Obraz Doriana Graye (dekadent)

Česko:

- Antonín Sova – Zlomená duše, Ivův román (symbolista, impresionista)
- Karel Hlaváček – Pozdě k ránu (symbolista, dekadent)
- Otakar Březina – Tajemné dálky, Ruce (symbolista)

Protispolečenská buřiči:

- Petr Bezruč – Slezské písně
- Viktor Dyk – Krysař
- K. Neumann – Rudé zpěvy
- Fráňa Šrámek – Života bído
- Gellner – Radosti života
- Karel Toman – Pohádky krve

LITERATURA 1. POL. 20. STOLETÍ

Vitalismus:

vyprovokovaný skončením války, oslavuje život s jeho základními krásami, smyslové opojení, citové prožití prosté existence

Expresionismus:

nejsilnější v Německu, soustředění na citové stavy, projevy lidské psychiky, které vyplývají z nejistoty člověka v chaotickém světě, díla plná zoufalství, bolesti

Dadaismus:

autoři žádali zrušení literárních konvencí, prosazovali návrat spontánnosti, která vedla k naivitě a jistému

primitivismu, hlavními principy náhoda, rozbití tradic a norem, mystifikace

Surrealismus:

přepis podvědomí, což nutí čtenáře si představit stav spisovatele, básně se nerýmují, tvorba založena na podvědomí, snech – teoreticky podloženo učením S. Freuda, K. Biebla

Kubismus:

není rozhodující význam ani melodičnost ale obraz, důraz byl kladen na dynamiku a fantasii, hlavní znak volná asociace představ

Ztracená generace:

spisovatelé zažili 1. světovou válku a ve svých dílech zobrazovali její skutečnost, vyjadřují pocity vojáků po návratu z války (duševně zmrzačení a problém se zařazením do společnosti), stavění hrdinů do nebezpečných situací, kde prokazují svůj charakter

Existencialismus:

středem úvah je člověk jako individuum odloučený od společnosti a bez vazeb, existence brána jako úkol, autoři neměli jednotné názory, některé myšlenky si protirečí, jiné vzájemně vylučují

Proletářská poezie:

inspirace dělníky, proletariátem, snaha vystihnout bídny život, chudobu, snaha poukázat na sociální nespravedlnosti a nalézat revoluční řešení, přesvědčení, že po revoluci bude lépe

Poetismus:

inspirován dadaismem, volnou asociací, chápán jako hravý životní styl, opojený světem, novým viděním, chutí tvořit nový svět, časté motivy – exotika, cestování, lidové zábavy, cirkus, hudba, snaha prolnout život s uměním, rozvoj koláže

Autoři:

Francie:

- Guillaume Apollinaire – Alkoholy, Kaligramy (kubista)

Anglie:

- James Joyce – Odysseus (surrealista)

Německo:

- M. Remarque – Na západní frontě klid (ztracená generace)

Pražská německá lit.:

- Franz Kafka – Proměna, Proces (existencialista)

USA:

- Ernest Hemingway – Stařec a moře (ztracená generace)

Česko 20. stol.:

- Jiří Wolker – Host do domu (proletář)
- Jaroslav Seifert – Maminka (poetista)
- Vítězslav Nezval – Pantomima (surrealismus)
- František Halas – Sépie, Torzo naděje (poetista, dadaista)
- František Hrubín – Cikády

Česko 1. pol. 20. stol.:

- Jaroslav Hašek – Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války
- Karel Čapek – R. U. R.
- Karel Poláček – Muži v ofsajdu
- Eduard Bass – Cirkus Humberto
- Vladislav Vančura – Rozmarné léto
- Ivan Olbracht – Anna proletářka

LITERATURA 2. POL. 20. STOLETÍ

Znaky:

odraz války, angažovaná próza, vědeckofantastická literatura

Autoři:

- Jurij Bondarev – Hořící sníh
- Albert Camus – Cizinec (existencialismus)
- Alberto Moravia – Horalka
- Michail Bulgakov – Mistr a Markétka
- George Orwell – Farma zvířat

- Umberto Eco – Jméno růže

Česko:

- Josef Kainar – Moje blues
- Jan Zahradníček – Svatý Václav
- Václav Hrabě – Stop-time, Margot
- Jan Drda – Někdy barikáda
- Arnošt Lustig – Noc a naděje
- Ladislav Fuks – Spalovač mrtvol
- Jan Otčenášek – Kulhavý Orpheus (Romeo, Julie a tma)
- Bohumil Hrabal – Ostře sledované vlaky
- Ota Pavel – Smrt krásných srnců

Více studijních materiálů najdete na [Studijni-svet.cz](https://www.studijni-svet.cz)

Vymazlené prezentace stáhnete na [Prezmania.cz](https://www.prezmania.cz)